

ABONAMENTI

Un an 20
6 luni 10
3 luni 5

Redacția și administrația Arad,
Bulevard. Regina
Maria 10. Etaj I.

„Ziua Nouă”

Organ al Partidului Național-Liberal.

Guvernul de astăzi a fost chemat la cârma Statului cu o însărcinare bine lămurită și de toți știută: să înlăture nevoile ce apasă țara și să o îndrumeze pe căile unei vieți de pace și de prișoare pentru toți fiii ei.

Anul V. — N-rul 29

Apare săptămânal sub conducerea unui comitet

Arad 15 Iulie 1928.

O conferință folositoare țărănimei din jud. Arad.

Reprezentanții băncilor populare din jud. Arad s'au întrunit în 9 Iulie în frunțașă comună Ineu, sub presidenția dlui prefect Georgescu președintele federației băncilor populare. Menită, să deslănțue mai vizibil remediarea financiară a populațiunii județene, rostul ei s'a impus din concepția, unei apărări naționale și din întărirea unor forțe îmboldite de probleme cerute de interesele noastre românești. Provoacă de spiritul clar văzător al Dlui prefect Georgescu, prin această ca și prin cele administrative se înregistrează o atmosferă în care se învălue criteriile unor gânduri prinse de înflorirea neamului. După tensiunea tranșelor, serioasele îngrijorări financiare, au atins coardele simfirii și au legitimat curentele de acțiune puse în serviciul colectivității. Nervii discordanți de sgomotul armelor neigătoare caută să năvălească pe cărări de însăndătoșire morală, iar munca de solidaritate și consolidare se asvârle în întreprinderi conștiente și bine chibzuite.

Pipându-ne conștiința și coborându-ne în fața realității, ca o melodie dulce să răsfășă cântecul frământărilor constructive. Incrucirea forțelor devine un catehism din care se înfiripă nădejile zilei de mâne și în cari se ascund germeii desrobirii eco-

nomice. Iată pentruce întrunirea dlui Ineu își capătă marea ei însemnătate și se curăță în limpezimea ideilor rostul financiar-economic al ei.

Asupra decurgerii ei; ni se relatează următoarele: La oara 10 și jumătate, Dl. prefect Georgescu cu întreaga asistență participă la serviciul divin, după

I. GEORGESCU, Prefect.

care apoi se deschide întrunirea. În cuvântul rostit spune că nu vorbește în calitate de prefect ci cooperator fiind președintele cooperăției băncilor populare, amintește cu respect de marii îndrumători ai țărănimii prin băncile populare și de opera binefăcătoare deslănțuită prin numele lor. Intre cei, cari s'au aruncat forțele în ridicarea populațiunii

rurale prin aceste însoțiri enumeră pe marele îndrumător Harret, Costinescu, Enescu, Duca actualul ministru de Interne. Cu ajutorul centralei din București și cu îndemmirile, la economii cari le hrăneau tendențele s'au acaparat imobile imense, trecând din serviciul proptelor, în acela a înfloririi materiale a păturii țărănești. Astăzi împânzirea lor să întinde pe întreg teritoriul româniei iar sprijinul acordat de înțelegătorii a schimbat cu desăvârșire pata satelor noastre. Salutând pe cei prezenți le dorește spor la muncă pentru binele mulțimii rurale. Discursul plin de îndemnuri nobile a fost primit cu ovații călduroase. După cuvântul de deschidere, dl Iosif Moldovan insp. școlar în pensiuie face o amănunțită dare de seamă despre mișcarea din Țară a băncilor populare care după felul alcătuirilor sunt chemate să dea un nou impuls vieții noastre economice. Dl. P. Dârlea fost deputat într'o espunere mai lungă caracterizează importanța băncilor populare și

aduce mulțumiri Dlui prefect pentru alegerea com. Ineu ca loc de prăznuire a cooperăției și discuție asupra acestor focare de ridicare materiilor.

Dl. Dln Boariu revizor școlar, apreciază cu asiduitate rolul acestor asociații și punând în comparație stările lipsite de ele cu cele de azi, constată cu mândrie evoluția și progresul satelor de când au fost vârate în atențiunea poporului. La finea ședinței, Dl. prefect face un călduros apel la preoții și învățătorii prezenți cărora li incumbă marea operă de ridicare a satelor prin băncile populare în cari nu numai banii câștigați cu sudoare, ci și capitalul sufletesc al încrederii și iubirii. Li îndeamnă să se ocupe cu zor de ridicarea lor și atunci atât progresul material cât și cel cultural se va apropia cu pași repezi cătră cei ce o țin și vreau să le înțeleagă menirea. Cuvintele de îndemn românesc ale Dlui prefect sunt primite cu ardoare și răsplătite cu ovații călduroase.

Instalarea noiei comisii interimare a Municipiului Arad.

În urma avizului Consiliului superior Ad-tiv și a Ministerului de Interne, s'a disolvat consiliul municipal al orașului Arad prin Înaltul Decret Regal No. 1885 din 7 Iulie 1928 și s'a constituit o Comisiune Interimară compusă din Dl avocat Dr. I. Robu, președinte, membrii; Dnii Varjassy Ludovic primar în pensiuie, Nic. Mihulin, directorul liceului E. Ghiba Birta, Alex. Doman, mare comerciant,

Nic. Păușești, avocat, Iosif Vulpe, fost șef al Siguranței Arad, Alois Steigerwald, mare comerciant.

Joi 12 Iulie a. c. orele 9^{1/2} dim. s'a prezentat la Primărie noua Comisie Interimară, Dl. Prefect I. Georgescu, reprezentant al guvernului Dr. Șt. Anghel, Dl. Z. Filoti, prefect de Poliție, Șt. Olariu, secretarul gen. al Municipiului și reprezentanții presei române și maghiare. (continuare pe pag. 11-a).

Pentru buna rânduială în viața constituțională a stintel Bisericii

De Dr. GH. CIUHANDU membru în Adunarea eparhială.

Alegerile din urmă (1927) pentru Adunarea noastră eparhială au stârnit unele nemulțumiri, cari s'au afirmat în Adunarea din acest an și chiar în publicistica locală. Pentru atitudinea ce am avut-o luând cuvântul în Adunarea eparhială, am fost apostrofat, eu personal, în termeni drastici, pe cari nu-i meritam. A se vedea gazeta „Românul” din Arad, dela 27 Mai a. c. Nr. 20. Mi s'a cerut din mai multe părți un răspuns. Am știut de înoportun să răspund atunci, în pripă, când insultele erau proaspete, ca să nu mă impresionez de ele. Acum, aflu și eu că pot să răspund. Dar nu în tonul de hărjoneală, obișnuit la gard și astfel cedez dorințelor amicilor mei, publicând vina pentru care am fost ocărit, adevărat cece am vorbit în Adunarea eparhială. Nimeni nu are dreptul să-mi iee în nume de rău această apărare. Cecece am spus în public în Adunarea eparhială, nu mai e un secret. Și nici nu trebuie să rămână un secret, fiind vorba de o cauză publică, mai înainte de a fi o chestie personală a mea. Și-acum, judece dezvoltorul cetitor asupra pricinii.

Din parte-mi, doar un fapt numai dacă mai adăoga: Nici în adunarea eparhială nici în vr'un organ de publicitate, nimeni nu a combătut argumentația cuvântării pe o public.

Să se știe, — pentru respectul adevărului!
Dr. Gh. C.

Am ascultat cu răbdare expunerile antevorbitorilor în chestiunea anchetelor asupra alegerilor din 1927, valdate anul trecut deși erau excepționate pe motivul de a fi fos influențate, chiar viciate în parte, prin amestecul ilicit al administrației politice.

Eu fac o distincție în chestiune. Nu mă raportează într'atâta la ceea ce este bucatăria alegerilor din 1927, că adevărate cline au fost aleși sau cine au rămas pe din afară. Pe mine mă interesează mai mult principiul: dacă aceste alegeri au fost libere sau viciate. Din câteva cercuri electorale au intrat proteste formale, pentru a cărora lămurire s'au ordonat anchete: la Chișineu, Comloș și Radna. Dar, la sfârșitul sesiunii trecute, s'a înaintat Adunării eparhiale, un memoriu semnat de 8 deputați, cari afirmau — cecece agravă situația noastră constituțională — că amestecul administrației politice s'a făcut pe toată linia, și astfel se apela la factorii bisericicești: să cerceteze această violare a libertății noastre constituționale și a autonomiei ei bisericicești.

De cazul acestui memoriu știu, pentru motivul special, că am fost singurul cleric din comisiunea specială, de trei, ce s'a constituit prin concluzul 71 din anul trecut pentru a studia chestia și a refera Adunării eparhiale; — că prin concluzul 78, On. Adunare eparhială a primit în unanimitate o soluție, pe care și noi, comisiunea specială, o propusesem în unanimitate și anume: de a se ancheta și pedepsi abuzurile electorale anticonstituționale atât ale clericilor cât și ale mirenilor.

La adunarea prezentă, însă, pe cât știu, s'a vorbit numai despre anchetele din cele trei cercuri electorale protestate: Chișineu, Comloș și Radna, dar n'am aflat nimic despre ceasta-laltă anchetă. Pentru a mă putea duce, asupra celor ce eventual mai sunt de spus și de făcut în chestie, mă simt dator să întreb, cu tot respectul, pe oricine mi-ar putea da o lămurire: Ce măsuri și din partea cui, se vor fi luat cu privire la executarea concluzului Nr. 78 din anul trecut? Cine a anchetat, și cu ce rezultat, gravaminele de ordin electoral-consti-

tuțional, afirmate de cel 8 deputați colegi?

Pe cât știu, în această direcție nu s'a ținut o anchetă. Evident, în fond, nu s'a respectat angajamentul nostru obștesc și unanim: de a se lumina o stare de lucruri și de a se înlătura unele anomalii grave. În formă: un concluz, categoric și clar și unanim, al Adunării eparhiale n'a fost publicat și executat. Nu vreau să caracterizez această omisiune, ci numai să o fixează în atenția și pentru conștiința Dvoastre, Domnilor Deputați.

Dar așa stând lucrurile, — și mai ales după ce și în discuțiile asupra rezultatului anchetelor din cele trei cercuri electorale amintite s'au adus note contradictorii, — mă simt dator să prind în câteva cuvinte chestiunea din memoriul celor 8 deputați colegi, mai ales pentru că — terțați-mi nemo-destia — soluția, adoptată unanim de comisia specială și de Adunarea eparhială prin hotărârea Nr. 78, a plecat dela mine.

Soluția am propus-o din cea mai pură convingere și, deci, mă simt în

DI. Prefect Georgescu, deschide ședința anunțând disolvarea Consiliului Municipal prin Înaltul Decret Regal amintit de noi mai sus și cere jurământul Comisiei interimare conform uzului. După depunerea jurământului printr-o frumoasă cuvântare arată ce eveniment important e schimbarea unui Consiliu al unui oraș de talia Aradului. Oricare ar fi chibzuiala unei administrații ca a municipiului Arad și dacă schimbarea se produce în Ad-ție, aceasta se datorește, legei care prevede că pentru anumite abateri dela ea prin care se caută a se compromite cu rea credință interesele vitale ale unei gospodării comunale ia ordonă îndepărtarea acelor care n'au avut priceperea și buna orânduală în respectarea intereselor ei. Astfel, că îndepărtarea din fruntea municipiului Administrației Comunale nu se datorește politicii s'au intereselor unor anumite persoane, ci se datorește relei gospodării ce s'a făcut, pe care legea le înferează. Totuși DI Prefect, spune cuvinte de laudă la adresa lui Anghel și adresându-se membrilor Comisiunii Interimare, spune că orașul întreg își pune încrederea în persoana lor și are convingerea că trecutul lor mai cu seamă a Dlui Dr. Robu și a celorlalții care au mai fost în Administrația comunală este o garanție neîndoioasă de capacitatea destoinică și cinstea care va administra interesele obștești ale comunei.

Cetățenii sunt în deplină siguranță și convingerea ca gospodăria municipiului se va face cu multă chibzuință așa că n'are de cât să felicite pe cei instalați și să-le ureze spor la muncă.

DI Anghel, fost primar cere ca predarea să se amâne pentru ziua următoare la care DI Prefect răspunde că de dată ce membrii comisiei interimare au depus jurământul, ei sunt de drept și de fapt gospodari comunei, din momentul depunerii jurământului și deci predarea nu se poate amâna.

DI Dr. I Robu noul Președinte al Comisiei Interimare a Municipiului ia cuvântul zicând că nu

se va ocupa și nu va discuta activitatea sa trecută și nici cea a fostului Primar, devotându-se de acum înainte împreună cu colaboratorii săi interesului obștesc. Adresează apoi consilierilor săi, rugându-i a munci cinstit și legal alături de D-sa pentru binele orașului. — Mulțumește Dlui Prefect pentru cuvintele adresate Comisiei Interimare și promite a-și face datoria cu dragoste și cinste în interesul cetățenilor arădani, indiferent de naționalitate.

Amurit un om

Colegul nostru drag în jurul căruia, noi cei mai tineri făceam garda evoluției fără experiență, Savu Mihuța, numai este. Producția secretului românesc, armonizarea cinstei și a sărăciei dăscălești, a coborât în substratul pământului rece, instalându-se acolo unde nu mai așteaptă dureri și lacrimi. A plecat dintre noi ca un ritm pierdut în nemărginitul atmosferii, lăsându-ne în apreciere numai munca ce a adus-o ca dogmă pentru el, și a făcut-o religie pentru alții.

Savu Mihuța dascălul cu 49 ani de serviciu în slujba neamului, a murit. Ca și cei de o vârstă cu dânsul, a fost pornirea generoasă în mișcările învățământului nostru ardelenesc. În evoluția noastră de cărturari, ceata intransigenților din cari făcea parte și Savu Mihuța era perspectiva pregătirii unei lupte în care s'au amestecat străduințe și conduite și s'a cheltuit alt spirit politic în atitudinea noastră națională. În suflet cu aspirații naționale, iar în mână cu drapelul cărții românești, svircolirile lui în desrobire culturală s'au risipit cu nemiluita. Și ori unde era în discuție concepția de viață sub impulsurile vremii, Savu Mihuța era rescolitorul de sentimente și preotul slujitor cu credință al altarului culturii românești.

Așa a fost el 49 de ani. În aceasta vreme a pregătit calea cea mare a desrobirii. Când și-a văzut visul realizat, a trecut în odihna pensiunii meritate, fiind pentru sine credința în impulsuri la muncă pe cari le dădea celor tineri ca o binecuvântare. Acum le-a lăsat și pe acestea. Trupul său atins de boala grea a cerut odihnă. I s'a dat.

Să odihnească, căci merită. Pentru cei mulți, pe mormântul său depun o lacrimă, iar din sguđuire, sufletului, murmur o rugăciune spre a odihni liniștit în pământul Patriei române.

N. C.

drept și chiar îndatorat să vorbesc, cu îngăduința D-Voastră, la un timp așa de înaintat¹⁾.

S'a pomenit aici, de violentarea alegerilor bisericesti din 1927, și s'a răspuns cu păcatul de a se fi violentat și alegerile dela 1924. Aceasta nu e un motiv. Nu mă privește aci și nici nu vlu rostii numele partidelor politice, cari se acuză reciproc de violentarea constituției noastre bisericesti.

Trebuie, însă, contra firei mele, ca — acum pentru a doua oară — să pomenesc de mine, în legătură cu apărarea Bisericii de asemenea înmixțiuni, pe cari eu le țin vinovate, ori din care parte ar veni ele. Imi țiu de o cinste să Vă pot spune, aceea ce nu am spus-o până acum în public: Am conștiința împăcată și mulțumită, că peatra, care a răsturnat carul mandatelor sinodale, influențate, din 1924, am fost eu și cu acel preoți, cari am semnat un memoriu pentru apărarea libertății noastre bisericesti. Nici astăzi, când Vă vorbesc, nu mă determină nici un alt motiv, și nu mă va

¹⁾ Eră ultima ședință, — seara târziu.

determină nici în viitor, cu privire la atitudinile mele din Biserica.

Și-acum, dați-mi voie, Vă rog, ca, cu aceeaș tragere de inimă ce m'a determinat la 1924 și 1927, să pun în comparativă lucrurile și procedurile din 1924 și dela 1927. Repet: nu întru în chestiile de bucătărie electorală, ci mă restrâng la latura principială și de regulament.

La 1924, cum se zicea, eră acuzată administrația politică de amestec ilicit. Atunci, înadată ce acest lucru a ajuns la cunoștința Ven Consistor, s'au luat măsuri pentru anchetarea în prealabil a abuzurilor. Au fost cerute din eparhie și-au intrat nenumărate rapoarte de pela oficiile parohiale, afirmând abuzuri. Și V. Consistor eparhial, care s'a simțit în drept și dator să lee aceste informații în prealabil, a fost de convingerea, că un sinod eparhial, ales în felul dela 1924, nu poate reprezenta voința legală a eparhiei. Rezultatul îl știm: opinia publică dinpreună cu majoritatea deputaților aleși, au acționat în felul ca, prin dimisionare, să se curățe atmosfera e-

Primirea în Căminele studențești din București

Comisiunea căminelor și cantinelor Universității din București aduce la cunoștința studenților că în anul școlar 1928—29, căminele și cantinele se deschid la 11 Octomvrie 1928.

Pentru a putea fi admiși la cămine și cantine studenții trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni:

1. Să înainteze o cerere, pe formular special, la secretariatul Comisiunii, cu următoarele acte:

2. Act de stare materială (pauper-tate), liberat de Primărie și vizat de administrația financiară.

3. Act de naționalitate și cetățenie.

4. Act prin care se arată domiciliul actual al părinților.

5. Act medical de sănătate liberat de medicul căminelor universitare.

6 a) studentii din anul II și următorii vor prezenta adeverință dela Facultate cu data înscrierii inițiale la Facultate și examenele luate.

b) Studenții din anul I vor prezenta adev. dela Facult. și vor fi admiși în baza unui examen de admitere care se va ține între 20—31 Octomvrie a. c.

Cererile de admitere, pe formulare speciale, se vor înainta personal de către student între 16 Sept.—15 Oct. între orele 9—12 și 4—6. Formularele de cereri se găsesc la secretar. Sediul Secretariatului Comisiunii: Universitatea din București, Fac. de științe b-dul I. C. Brătianu, colț cu strada Edgard Quinet, etajul II.

Orice alte informațiuni se pot lua dela Secretariat.

Serviciul Technic al Județului Arad. ad. No. 1865 | 1928.

Publicațiune

Se publică licitațiune publică pe ziua de 24 Iulie 1928 la ora 12 pentru lucrările de repararea învelitoarea grajdului și manejul mare și ghețarie la casarma de Cavalerie Reg. Ferdinand I, Județul Arad, cu suma de Lei 72,000.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea la Serviciul de Poduri și Șosele din Arad între orele oficioase.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu dispozițiunile legel contabilității publice.

Arad, la 7 Iulie 1928.

Serv. Tech. al Jud. Arad. No. 535.

Constituirea Asociației „Infrățirea” Arad

Asociația „Infrățirea” a luat ființă în Arad, având următoarea constituire: P. S. Sa Episcopul Dr. Grigorie Gh. Comșa, Dniil General Anton Iovanovici, Comandantul Diviziei 1 Cavalerie I. Georgescu Prefectul județului și Dr. Ștefan Anghel primarul orașului Arad ca președinți de onoare. P. C. S. Părintele Arh. mandrit Policarp Morușca ca președinte activ. Domnul Inginer Nicolae Petrescu Directorul fabricii Astra, ca vicepreședinte. DI. Căpitan Nicolae Popovici ca secretar al Consiliului de colaborare și al Comitetului executiv. Dniil: Ascaniu Crișan directorul liceului „Moise Nicoară”, Colonel Petre Georgescu Șeful de Stat Major al Diviziei 1 Cavalerie, și Constantin Sotirescu președinte de tribunal, ca membri al Comitetului executiv.

Asociația „Infrățirea” are drept scop: a) Să armonizeze inițiativa particulară românească-națională (asociații, societăți, indivizi, etc.) cu activitatea culturală-națională a organelor și instituțiilor oficiale.

Să canalizeze energiile răslețe Individuale și colective în scopul consolidării elementului românesc în părțile apusene ale țării.

b) Să stimuleze și să susțină cinstea și meritul profesional în interesul lerarhizării valorilor.

c) Să combată orice acțiune de po-negrire și slăbire a elementului românesc.

Primăria comunei Pâncota.

ad No. 958 | 1928.

Concurs.

Se deschide concurs pentru com- plectarea postului de casar comuna devenit vacant la Primăria Pâncota.

Retrițiuțiunile sunt celea prevăzute în buget.

Reflectanții își vor înaluta cere- rile scrise, la aceasta primărie înso- țite cu actele enumerate în art. 7 Regulamentului pentru aplicarea Legi Statului funcționarilor publici până la data de 31 Iulie 1929.

Pâncota, la 28 Iunie 1928.

Primăria

Nr. 541.

lectorală viciată și să ajungem, cu proces mai scurt și fără sguđuire, la a- legeri nouă, la o funcționare pașnică și normală a Sinodului. Aceasta era părerea mea, și am răzbit. Nu mai vorbesc de amănunte.

Ce s'a întâmplat, însă, la 1927 când se repetau aceleași ingerințe ilicite și se ridicau aceleași acuzații de violentarea libertății constituționale și a au- tonomiei bisericesti? Atunci V. Con- sistor — nu vreau să analizez aci mo- tivele? — a crezut, că nu mai are în- datoriri de a proceda, ca la 1924, pentru a luă informații despre acele abuzuri.

²⁾ La 1924, partidul liberal eră la putere. Aceasta i-se atribuia de a fi înfilițat ale- gerile sinodale. Reacțiunea o reprezenta at-unci partidul național, al cărui membru eră d. V. Goldiș, secretar și atunci al Consisto- rului. — La 1927, sub cărmuirea partidului averescan, care-l avea pe d. V. Goldiș ca membru al guvernului, s'a repetat cazul dela 1924 de influințarea alegerilor. Se vede, deci, limpede: de ce a fost sensibil Consistorul dela 1924, și de ce a rămas impasibil Con- siliul eparhial dela 1927 în fața abuzurilor de aceeași natură! O sugestie politică eră, care determina, după împrejurări, acțiunea sau nepăsarea autorității eparhiale. Biserica însă trebuie ridicată d'asupra intereselor de partid și mai ales ale particularilor.

Eu socotesc, că aceasta a fost absentare dela datorie. Intemeiez această convingere, nu numai pe fa- tul intervenției Consistorului din 1927 când era acuzat un anumit partid poli- tic, ci și pe slova și spiritul Regi- lamentului pentru alegerile deputații sinodali, pe care îl cunoaștem cu toți.

Acest regulament a fost comentat la 1924 prin aplicarea lui într'un fel acela al intervenției Consistorului și dată ce a prins știri de abuzuri ele- torale. Am la mână, în sprijinul af- mației mele, concluzul Nr. 1786/19 al Consistorului plenar dela 3/16 Se- ptembrie 1924, care tâlcuește Regulamentul acest senz, că V. Consistor avea drep- ț și datoria de a interveni pentru an- chetare, de a raporta Consistorului mit- politan și „de a lua măsurile cuvei- pentru apărarea libertății și autonon- noastre bisericesti, în temelul rezulta- tului anchetelor ordonate.” Congre- sul național-bisericesc dela Sibiu, prin- țărrea sa Nr. 47 din 1924 a fost acord cu acest punct de vedere, și totuși, ce sa întâmplat la Arad, în 1927. Nu numai nu s'au ordonat în pre-

Din roadele guvernării de astăzi.

Greșelile partidului Național-Tărănist.

Partidul Național-Tărănesc a avut atitudinile și a săvârșit greșelile care nu se pot lerta unui partid ce pretinde să l se încredințeze conducerea Statului; aceste greșeli fac ca acel partid să nu poată ajunge pe cale legală la cârma țării, până nu-și va schimba metodele.

Vom arăta mai la vale care sunt acele greșeli și acțiuni, dar pentru moment datorii suntem să arătăm că nimic din ceea ce stă la baza ființei Statului, nimic din ceea ce trebuia să-l crească autoritatea înăuntru și în afară, n'a scăpat neatacat de furia și veninul celor ce conduc acel partid.

Furioși că nu pot veni la putere și uitând de ce au fost capabili în Consiliul dirigent, național-tărănist, în loc de a vedea că numai ei sunt de vină pentru aceasta, și-au vărsat furia pe toată lumea, ca să treacă drept victimele altora, iar nu ale propriilor lor greșeli.

Scăpat-a oare de batjocurile și necuviința lor marele Rege Ferdinand în fața căruia se plecau cu respect noroadele lumii? Nu batjocoresc astăzi și nu amenință necuviincios înalta Regentă, de la care însă cer să li se dea puterea? Iși poate cineva închipui că un Rege sau o Regentă pot aduce un partid la guvern când acel partid înjură și amenință? Acest lucru nu s'a putut vedea vreodată.

Toți oamenii mari ai țării, toate partidele politice, parlamentul, chiar foștii tovarăși, pe care altă dată îi ridicau în slava cerului, ca N. Iorga, Goldiș, Lapedatu, Goga, etc. scăpat-a vreunul neânjurat și necalomniat?

Justiția, armata, administrația, românii din Regat, cari atâtea s'au sacrificat și dela care atâtea sunt de învățat, n'au fost și nu sunt într'una calomniată și insultată, cu o ură de sălbateci, pe care n'au avut-o nici chiar contra unguirilor altădată?

Au nesocotit toate actele mari naționale, spre bucuria dușmanilor, refuzând să ia parte la ele, ca și cum n'ar mai fi fost actele țării ci ale unui partid: așa au făcut cu încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria, așa cu proclamarea Regelui

Mihai I. Așa cu serbările dela Suceava (Bucovina), la mormântul lui Ștefan cel Mare, așa la Chișinău cu cele două mari serbări ale unirei Basarabiei; aceste abțineri erau o necuviință și un ultragiu, nu față de un partid, ci față de Tron, de Țară, de sutele de mii de morți care ne-au dat Basarabia și Bucovina și unitatea neamului întreg.

Este o conștiință care dela Nistru până la Tisa reacționează hotărât contra acestor proceduri și care stă hotărât în jurul Guvernului în opera de ordine și de propășire pe care el o face și pe care cu cea din urmă energie o va continua atâta timp cât are încrederea Parlamentului și a Inaltei Regențe.

Partidul Național-Tărănesc și Stabilizarea.

Acest partid, — deși susține de ani de zile nevoia stabilizării monetare și a împrumutului extren, — când a văzut însă că partidul național-liberal e gata s'o facă, a întreprins cunoscuta campanie de ponegrire a țării în străinătate, în speranța că ar putea împedica stabilizarea și împrumutul de care România are nevoie, și aceasta numai pentru că o făcea alt guvern.

Nu s'a văzut niciodată și nicăieri ca un partid politic, oricât de dornic ar fi fost să ajungă la cârma Statului, să meargă peste hotare și să ponegrească Țara în fața străinătății, uitând că prin aceasta nu lovește în guvern, ci în cele mai mari interese ale țării, înjosind demnitatea Statului și nesocotind nevoile mari ale populației. Această faptă urâtă și nemeal pomenită a săvârșit-o partidul național-tărănesc prin lupta pe care a dus-o împotriva împrumutului și a stabilizării, prin trimișii lui în străinătate, cari au colindat în ultima vreme marile capitale ale Europei.

Partidul Național-Tărănesc și Dinastia.

Dar partidul național-tărănesc a săvârșit și alte păcate tot atât de grele și de păgubitoare pentru țară.

Astfel, în chestiunea Dinastiei, nici până azi acest partid n'a spus lămurit și cinstit ce crede și ce vrea și ține toată lumea în nedumerire; într-o convorbire avută de curând cu un gazetar străin, d-l Maniu a spus că partidul său poate fi și pentru Dinastie și împotriva Dinastiei, bine înțeles după cum d-sa se va găsi sau nu se va găsi la cârma Statului.

Asemenea atitudinilor nu pot fi îngăduite unui partid politic serios și cinstit care năzuiește să conducă o dată destinele țării.

În chestiuni mari și hotărâtoare pentru viața unui popor și pentru liniștea țării, cum este chestiunea dinastică, partidele politice trebuie să-și spună cuvântul fără înconjur și să facă zid de apărare și de întărire a temeliiilor pe care se sprijină viața liniștită a Statului.

Dinastia este una din aceste temelii și, oricât de aprige ar fi luptele dintre partide, ele nu trebuie să atingă aceste temelii.

Partidul național-tărănesc, prin atitudinea nelămurită și îndoielnică ce are în chestiunea dinastică lovește în cele mai mari interese ale României întregite, care are în Dinastie cea mai puternică chează a vieții ei liniștite.

Ei spun una în public, dar între ei recunosc că ar fi o nenorocire reînnoțirea fostului moștenitor; dar dacă este așa, ei recunosc astăzi ceea ce a crezut încă de acum trei ani și Regele Ferdinand și Ion Brătianu și toți fruntașii țării și când chiar național-tărăniștii făgăduiseră Regelui să respecte hotărârea lui; de ce atunci timp de aproape trei ani ei au agit și au neliniștit țara cu această chestie, făcând și pe străini să creadă că țara stă pe un vulcan? Să ne dăm seama cum s'a exploatat de unguri peste tot această stare pe care ei o prezentau ca un început de revoluțiune și să ne reamintim cât rău ne-a făcut și la Liga Națiunilor și în presa străină și cât a discreditat Statul Român, pentru ca să înțelegem că, lucrând astfel, un partid politic se îndepărtează de guvern, iar nu se apropie de el.

Ce voesc Național-Tărăniștii? Libertate?

Dar ce libertate lipsește? Suntem oare subit unguri și vrem libertatea poporului român? Pe vremea aceea mergea cuvântul „libertate”, care de peste o sută de ani și din toate piepturile românești era strigăt mereu.

Dar azi! E liber omul pe filința lui, pe familia lui, pe averea lui, pe dreptul lui, pe căminul lui; cine îl împiedică în libertatea lui deplină? Mai ales în Ardeal libertatea a ajuns până la destrăbălare și tocmai reprezentanții Ardealului se plâng de libertate.

Slavă Domnului, gazetele românești din Ardeal scriu ce vor, calomniază și înjură guvernul vor spune toate infamiile pentru care legile prevăd pedepse; *l-ea oprit cineva să scrie și să injure? Datu-s'a oare în judecată vr'un ziar sau vr'un ziarist pentru cele ce s'a scris? Nici unul!*

Agitatorii răspândiți prin satele din Ardeal fac tot felul de făgăduieli mincinoase, înșelând și îndârjind spiritele. Crede cineva că e vr'o țară în care nu se plătesc dări, în care nu se face armată? Făgăduiesc pământ dar de unde să-l ia? De la țărani de-abia împroprietăriți, de la gospodarii satelor care muncesc cu hărnicie, ca să-l dea celor care poftesc la el? Fac rău național-tărăniștii că atâta patimi care o să împingă pe țărani, unii contra altora; *de și legile pedepsesc aspru pe asemenea agitatori, să ni se arate care din ei au fost dați udecații; și totuși nu e libertate în Ardeal?*

Funcționarii publici, ardeleni, mulți înscrși în partidul național de și legea îi opește de a face politică și-l pedepsește, sunt, după cum știe toată lumea, cei care fac mai multă propagandă contra guvernului, vorbind lucruri neîngăduite: *i-a urmărit până acum cineva? I-a pedepsit cineva?*

Nu au satele primarii și consiliile lor, alese de ele înșile? În cea mai mare parte a județelor din Ardeal nu au fost aleși în majoritate deputați naționali?

Atunci ce libertate lipsește în Ardeal? Ce libertate vrea d-l Maniu? Doar în Regat, în Bucovina, în Basarabia nu s'a plăns nimeni de libertate. Atunci?

Cinema: Malul Mureșului și Apollo

Dela 15—17 Iulie
Femeia indiscretă.
Dela 18—20 Iulie
Ossy pășește greșit.

Cinema: URANIA
Dela 15—17 Iulie
O noapte de nebunie
Dela 12—21 Iulie
Pauză.

bil anchete, din partea On. Consiliu eparhial, ci însași Adunarea eparhială prin majoritatea sa a trecut la validări mai înainte de ce s'ar fi anchetat ponoasele împotriva mandatelor atacate! Iar, pe deasupra, când Adunarea eparhială, prin hotărârea Nr. 78 din anul trecut, credea, totuși, să repare o situație abnormă din punct de vedere constituțional, aceasta hotărâre a rămas republicată și neexecutată. Am intrat cum se vede, într'un făgaș fără precedent în viața noastră constituțională, abătându-ne chiar și dela practicele noastre consacrate aici de decenii, consacrate și prin aprobarea factorilor nostri constituționali bisericesti superiori.

La interval de 3 ani numai, Ven. Consistor a adoptat, în aceeași materie, două proceduri, absolut contradictorii, cari sporesc confuzia și anarhia în Biserică. Grăesc aici, strgurul loc, unde puteam avea cuvânt în o chestie ce cade în afară de referada mea consistorială și o mărturisesc, că mă doare sufletul trebuind să spun aceste lucruri cari mă impresionează atât de mult,

incât aș fi mai bucuros să nu fac parte, astăzi, din aceasta Adunare eparhială. *)

Eu nu mă las influențat de întreruperi de aceste, ci apelez la oricine are ceva de spus, să spună deschis, obiectiv și cuvințios. Și mai ales, să mă combată aici!

Până atunci însă, rog, dați-mi voie să pun și chestiunea consecințelor acestor proceduri dedublate în contradictoriu, atât la Ven. Consiliu eparhial cât și din partea On. Adunării eparhiale. (Mi s'au făcut întreruperi nouă).

Prin asemenea proceduri ni-am pierdut autoritatea morală, și constituția bisericască însăși își pierde din bunele sale temelii din trecut. Căci

*) Când am ajuns aci cu vorba, am fost întrerupt de cineva și poftit să tac ori să renunț la mandat. Iar „Românul”, în numărul menționat, apelează la mine în terminii următorii: „Părinte Ciuhandu traduși (reproduc întocmai specimenul de ortografie și de logică!) vorba în fapte, și lipsește adunarea eparhială pe viitor de prezența C. Tale mutându-te unde nu Te cunoșc, iar P. S. Sale prin cazul părintelui Ciuhandu am oferit un specimen(?) a motivelor lășirei sectelor la noi”. Extrem de logic!

lată, Domnilor Deputați, de ce e vorba.

În răvna pentru procedurile nouă On. Consiliu eparhial a căzut într'o gravă contradicție cu privire la exercitarea atribuțiilor sale de ordin constituțional, iar Adunarea eparhială din anul trecut, prin anticiparea validării mandatelor atacate cu recurs și prin anchetarea postumă a mandatelor validate în mod precipitat, a creat o stare de lucruri cu totul nouă și neobișnuită. Pe lângă aceasta, unele din anchetele în cazul celor trei cercuri protestate, s'au ținut fără să fi fost citate părțile sau reprezentanții lor; s'au făcut anchete prea sumare; iar unde s'a făcut o anchetă mai temeinică, de ex. în cazul din cercul Radna, a trebuit să auzim, din raportul delegatul nostru încredințat cu anchetarea (Dr. E. Monția) și din graiul raportorului comisiei noastre de validare (Dr. T. Botiș⁴), că alții au fost aceia, cari

4) Procesul verbal al adunării eparhiale spune (la hotărârea Nr. 59/1928), că raportorul ar fi fost Dl. deputat Dr. I. Doboșan. De fapt, păr. Dr. T. Botiș a raportat în cauza dela Radna, cetind dintr'un referat scris, făcând o socoteală precisă și asupra voturilor

malverzate la scrutinii. — Să se noteze, că schimbarea comisariatului consistorial (instituit dintr'o ședință plenară) pentru scrutinarea dela Radna, a fost făcută fără ședință consistorială și în absența P. S. Sale. Noul comisar n'a fost designat dintre oamenii fără apartenență politică, ci dintre cei ce agreau alegerea dela 1927. Propunerea de schimbarea comisariatului a trecut prin condeiul referentului improvizat, I. Cioară, care d'atunci, a — sburat din Arad.

au întrunit voturile alegătorilor mireni, pentru a sta cu noi alături, în aceasta adunare! Și dacă asemenea lucruri tes la iveală ele trebuie să se îngrijoreze, pentru că pleacă din izvorul unor proceduri greșite ale celor ce nu trebuiau să greșescă nici ei împotriva constituției noastre bisericesti, și pentru că asemenea greșeli duc la anarhizarea noastră în cele bisericesti, (întreruperi, vociferări și strigăte: „Care îți este propunerea?”)

Nu vreau să mai lungesc vorba, dacă nu am consentimentul și răbdarea D-Voastre. De aceea, potrivit atitudinii mele imparțiale în chestia alegerilor dela 1924 și 1927, la a cărora îndrumare nu am concurs prin nici un amestec, după cum nu sunt amestecat nici în protestul celor top

Ziua Cooperăției.

Ziua de Duminică la 8 Iulie 1928 când cooperatorii din întreaga lume, sărbătorind, s'au închinat ideii mărețe ce are de scop armonizarea raporturilor dintre deosebitele pături sociale, spre a preveni războaiele și a asigura pacea generală, a fost sărbătorită în mod deosebit la noi, prin o ședință festivă, aranjată de „ZORILE” federală regională de bănci populare din Arad.

Ședința s'a ținut de astă dată la sediul băncii populare „ȚĂRANUL” din frunțașă comună Ineu, pe vremuri vestită lenopole, reședința episcopiei române din Crișana.

La ora 9 dimineața, pe când sostră cu trenul dinspre Arad, Halmagiu și Cermel reprezentanții băncilor populare și ale cooperativelor sâtești din întreg județul Arad, piața mare din fața bisericii era albită de șubele țărânilor din Ineu și comunele învecinate, adunați în număr impunător.

După asistare la sta. liturgii, celebrată de D-l preot Feier, mulțimea s'a întrunit în sala cea spațioasă a ospătăriei, s'a constatat că sunt prezenți:

I. In reprezentanța federației „ZORILE”

Directorul: Ioșif Moldovan, membrii de direcție: Dimitrie Boari, Pavel Dârlea și șef-contabilul Anghel Florea.

II. In reprezentanța băncilor populare:

„Spiru Haret” din Arad: I Moldovan v. preș. și Anghel F. cont.

„Almășana” Almaș: Gligor Moisa casier și Timpa Vasile m. consiliului.

„Plugarul” Chisindia: Stan Simion președinte.

„Horla cloșca și Crișan” Apateu: P. Blidar și D. Tulcan mem. consiliului.

„Pașana” Șicula: P. Berariu președinte.

„Crișana” Chișineu Criș: D. Boar președinte, P. Cherechia m. consiliului.

„Ajutorul” Chier: G. Tripa și E. Tudosié cenzori.

„Țăranul” Ineu: P. Dârlea președinte.

III. In reprezentanța cooperativelor sâtești.

Andrei Tărbâncea președintele cooperativelor „Covășințana” din Covășinț.

deputați sinodali dela 1927, închei prin aceea, că fac următoarea propunere:

a. pe viitor să nu se mai valideze nici un mandat atacat, ci în asemenea cazuri să se ordone anchete din partea Consiliului eparhial, în mod regulamentar, cu ascultarea părților interesate, iar actele să se transpună Adunării eparhiale;

b. Adunarea eparhială apelează la deputații mireni, aleși în cercul electoral Radna, să-și depună mandatele.⁵⁾

5) Adunarea eparhială a hotărât, cu majoritate de voturi a se transpune propunerea mea la Consiliul eparhial.

Ce se va mai face, — vom vedea!
In punctul imediat următor al hotărârilor Adunării eparhiale (la Nr 61), P. Sf. Sa, având nedumeriri în chestia mandatelor mirenești dela Radna, a pus în vedere Adunării eparhiale — în cadrul prevederilor din art. 135 al noului Statut bisericesc —, că va înainta cazul la Măritul Congres național-bisericesc dela București.

IV. reprezentanța consiliilor comunale:

Iermata: Florea Gornic primar, Seleuș: Orga Nica, primar, Faur Florian și P. Grozav delegați.

Mocrea: Stana Ioan primar, Gurba: Oală Pavel primar, Oală Moisa și P. Cișmaș delegați.

Chereluș: Bele Teodor primar, Feieș D. și Ianoș Ion delegați,

Șomoșcheș: P. Sas primar, I. Margina delegat.

Iermata: I. Buda și Bluz Pavel Delegați.

Cermei: Gugu N. primar, Selegian F. și Crăciun Nicolae delegați.

Apateu: Blidar P. primar, și D. Tulcan delegat.

Berchiu: V. Topor primar, Ciuriță T. și Buzgan P. delegați.

Repsig: S. Ardelean primar, T. Crișan și N. Iaia delegați.

Voivodeni-Aldești: A. Tripa primar, A. Ursa, și I. Chiș delegați.

Bârșă: I. Lungu primar, I. Anca și T. Bircuț delegați

Mănerău: G. Duma primar, Giga Aron și Horga Ioan delegați.

Șicula: P. Boariu primar, Fl. Ardelean și A. Caba delegați.

Bocsig: L. Horvat primar, H. Munerău și Munerău T. delegați.

Ineu: G. Pantea primar, G. Moldovan și Ciucea S. delegați.

V. Dintre membrii băncii populare „ȚĂRANUL” din Ineu au participat

P. Dârlea președinte, G. Pantea v. preș.

Ioan Moldovan, P. Bonța, P. Miclăuși Florea Toader, Ioan Bitang membrii ai consiliului de administrație, Ioșif Herbei contabil, și G. Moldovan casier, apoi membrii:

Dimitrie Tăgăduan, Mihail Tăgăduan, Teodor Bonța, Ioan Neța, Luca Mihailu, Petru Neța, Feier, Stepici Adam, Feler Teodor, Petru Heșig, Ioan Bodărlău, Stepici Teodor, Bunica Nicolae, Jurca Constantin, Horvat Ioșif, Jurca Adam, Bunica Antonie, Toduța Mihailu, Vanc Neța, Moldovan Toda, Indrica Pavel, Miclăuși Adam, Miclea Constantin, Adam Neța, Constantin Miclăuși, Tudin Gheorghe, Pantea Nicolae, Miclăuși G., Indrieși Gheorghe, Indrieși Adam, Bobărlău Ioan frunză, Bușin Ivan, Bonța Adam, Bicușiu Mihailu, Cârșta Adam, Cârșta Constantin, Mihailu Cociuba, Konya Ioan, Bușiu Nicolau, Herbel Pavel, Stepici Nicolae, Crișan Pavel, Sas Ioan, Cociuba Teodor, Pantea Constantin, Cociuba P, Cociuba Adam, Indrieș Pavel, Albu Adam, Albu Gheorghe, Gubași Ioan Gurban Antonie, Perva Ioan, Feier Andrei, Bătrâna Ioan, Jurca Moisa. Brânda Teodor, Brânda Mihailu, Ciul Teodor, Perva Teodor, Oana Gheorghe, Stepici Nicolae, Iuga Constantin, Nicolae Herbei, Teofan N. Jurca Teodor, Palcu Pavel, Vanc Neța, Bitang Ioan Bobâc, Vanc Nicolae, Bonța Pavel, Bobărian Adam fola, Trifuș Adam, Tudor Gheorghe, Miclea Adam Herbel Filip, Crișan Antonie, Jușca Constantin, Olar Gheorghe, Tripa Adam, Gurban Ioan, Coardoș Pavel, Rusu Iova, Sav Petru, Sodolan Ioan, Berlo Ioan, Bogdan Petru, Orodan Gheorghe, Baba Constantin, Horvat Pavel, Chertișan I. Rusu Adam, Feier T. Constantin, Tripa Teodor, Roșu Adam, Dolga Pavel, Pantea Nicolae, Baul Teodor, Ghergan Ioan, Crâșta Constantin, Mada Avram, Albu Mișca Stepici Ilarie, Bușiu Mihailu a buși, Ciucea Antonie, Căprăci Pavel, Bulzan Aron, Chiși Nicolae, Bătrâna Pavel Stepici Gheorghe.

Biserica a fost reprezentată prin ambii domni preoți: Const. Feier și Ioan Cociuban, iar școala prin d-l director I. Roșu și învățătorul Constantin Lucaciu.

La ora 10^{1/2}, întră în sală, între aclămarile mulțimei D-l prefect Ioan Georgescu președintele federației, însoțit de doamna și de D-l căpitan Anghelescu șeful jandarmeriei din județ și, salutând de binevenire mulțimea adunată să serbeze ziua mare a cooperăției, după ce arată în liniamente generale însemnătatea și rezultatele ajunse de cooperățiune în vechiul regat, declară adunarea festivă deschisă.

Domnul Pavel Dârlea președintele băncii populare „ȚĂRANUL” din Ineu, salută de binevenire pe D-l Ioan Georgescu președintele și pe D-l Ioșif Moldovan directorul federației, mulțumindu-le pentru atențiunea dată comunei Ineu și băncii populare „ȚĂRANUL”, prin ținerea acestei adunări festive la sediul lor, exprimând mulțumită și salutând de binevenire pe toți cooperatorii și oaspeții cari au venit să se inspire de însemnătatea cea mare a cooperăției serbată în ziua de azi în întreaga lume.

Conform ordinii de zi, directorul federației Ioșif Moldovan fost inspector școlar, într-o prelegere care a durat peste o oră făcând o revizuire peste întreaga viață a neamului românesc adânc caracterizată prin dulce armonie basată pe iubirea creștinească, virtuși, care ne-a dat puterea să supraviețuim toate popoarele conveștitoare, descriind apoi în tristele urmări a timpurilor de urgie, scoate la iveală atotputernicia Cooperăției române pe care o prezintă, nu ca pe o marfă importată din străin, ci ca o necesitate spontană reclamată de împrejurările dela noi, cu scop de a desrobi țărâniștea căzută în mreaja cămătarilor și a exploataților satelor.

Prelegerea ascultată cu mult interes a fost primită cu aplauze însufleșite.

In firul discuțiilor provocate D-l Dimitrie Boariu sub-revizor școlar, v. președinte a federației și președinte a băncii populare „Chișineu-Crișana” din Chișineu Criș, arată, cum s'a întemeiat banca populară ce o conduce dânsul, ce rezultate a ajuns și ce servicii mari a făcut locuitorilor sinistrați din comună din privilegiul înundării Crișului, îndemnând pe cei prezenți să stăruie a intra în șirul cooperativelor și să formeze bănci populare și cooperative în fiecare comună.

După ce directorul federației arată modalitatea înființării băncilor populare și datorințele conducătorilor dela bănci deja existente, cu privire la îmulțirea capitalului social și procedura de urmat ca portofoliul să fie bancabil și licvid, domnul președinte mulțumind tuturor participanților de interesul manifestat, declară adunarea festivă de închisă.

Primăria comunei Păușș
Nr. 720-1928.

AVIZ.

Publicațiunea de licitație Nr. 720, 355 — 1928 și 496, apărută în ziarul, Nr. 28 referitor la esarendarea pământurilor comunale, executarea lucrărilor de renovare a grajdului taurilor și coteșul verilor comunali, confecționarea hainelor de vară necesare garzilor comunali și furnizarea alor 5 buc. revolve necesare pentru vechișii de câmp publicate pentru ziua de 4 Iulie 1928, se vor ținea la data de 4 August 1928. Deoarece primăria și-a schimbat termenul.

Notar comunal:
(indescifrahil)

Notariatul Cercual: Ilteu.
No. 682 | 1928.

Concurs.

Notariatul Ilteu, publică Concurs pentru îndeplinirea postului de casier cercual.

Concurenții vor înainta cererile scrise cu mâna proprie însoțite de actele prevăzute în Statutul funcționarilor publici, acestel primării până la 15 August 1928.

Numirea se va face de delegațiunile permanente, cu avizul Comisiunii pentru propuneri de numiri și înalțări.

Numitul coform Art. 96 din lege pentru unificarea administrativă trebuie să depună garanție corespunzătoare legii.

Salarul este cel prevăzut în bugetul comunelor.

Ilteu, la 1 Iulie 1928.

Notariatul

536

Notariatul cercual: Ilteu.
No. 682 | 1928.

Publicațiune.

Primăria comunelor Ilteu și Târnăveni publică licitație immuendă pe ziua de 20 August 1928, ora 10 a. m. pentru furnizarea alor 34 m³. lemne de cal. I. de fag și carpin, bine uscate pentru încălzitul primăriei și locuințelor notarului.

Licitațiunea se va ținea prin oferte închise și sigilate în conformitate cu art. 72—83 din Legea contabilității publice.

In cazul, dacă licitațiunea nu ar avea rezultat se repetă în ziua de 27 Sept. a. c. întrucât nici la data aceasta nu ar avea rezultatul, lemnele vor procura și furniza din mână liberă.

Ilteu, la 1 Iulie 1928.

Primăria

No. 537

Primăria comunei: Ilteu.
No. 682—1928.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică, comuna Ilteu, că în arendă pășuna de iarbă dela 1 Noiembrie 1928 pe la 9 Martie 1929, de pe teritoriul numite „Prund, Selci și Goroni” cu 56 jugare cad. prin oferte închise.

Ofertele se vor înainta primăriei Ilteu până la 15 Octomvrie 1928.

Ilteu, la 1 Iulie 1928.

Primăria

No. 538

No. 1033 | 1928.

Publicațiune

Primăria comunei Pecica aduce cunoștință generală, că licitația de 4 Iulie 1928 rămânând fără rezultat va ținea din nou licitațiune publică la primărie în ziua de 8 August 1928 pentru vinderea gunolului din curtea primăriei, cu prețul de strigare 2 Lei.

Licitația se va ținea în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice.

Pecica, la 4 Iulie 1928.

Primăria

Citiți și răspândiți
ziarul
„TRIBUNA NOUA”

CU PRILEJUL UNEI ASOCIAȚII

— In jurul constituirei Asociației »Infrățirea« —

Când aflaserăm pentru prima oară de ideea de constituire a unei asociații de înaltă expresiune românească, care să ducă în aceste părți ale țării flamura vestitoare a coaliției tuturor gândurilor spre stabilirea definitivă a unității și conștiinței noastre naționale, fluidul acela de hotărâre și legitimă neîncredere ce parcurse dușmănos suferințele noastre, instinctul acela nervos — zdrobitor de orice revelatoare aspirațiune — ce innăbuși fiacăra acelui elan de eroică manifestare, mărturisă îndeajuns întregul calvar dus de simțirea românească întru pecetluirea așa de grea a solidarității și intuiției de infrățire a tuturor energiilor românești.

Era și firesc, ca după așteptarea neisbutite încercări, după șecul nenorocit al atâtor sburări după cucerirea mirezimei de tainică înălțare națională, după pascurile regretabile ale celor răsunătoare de etica propagării României credeau în puțința de inaugurare a unei ere de fericită colaborare românească, simțind neîncrederea noastră, asvârlit pătimaș acestor fericți ai măsluirii de forțe și canalizării de energii, să vibreze spontan, același, continuator al tuturor reacțiilor ce s-au deslănțuit dealungul anilor curențați epopeic de năvala unor fel de admirabile idei, pentru posibilitatea înălțării de gânduri și sentimente, sub flamura aceleiași românești »Infrățiri«.

Și totuși, zilele trecute, primim vestea de definitivă constituire a »Asociației Infrățirea«.

N'ar fi însemnat ceva grandios atare asociație, nu ne-am închinat atât viitorului ce-l optăm »Infrățirea« cu toată curățenia de români, n'am spera în asanarea cultural-națională a acestui sovietizat ținut, a acestui Apus copleșit de invazia admiratorilor lui Apponyi și a apoloștilor credentei dela Budapesta, dacă nu s'ar fi pus în slujba asociației, tot ce posedă mai distins Aradul sub aspect politic, cultural și național.

Nu știu dacă ar trebui să discutăm, momentul în care »Infrățirea« ia ființă:

Aradul e singurul oraș al Dealului unde, prin configurația lui etnică și geografică, ideea de petrificare a simțului național se impunea încă din primii ani de restaurare românească.

Febra unei neînțelese politici demultoroi a unui idiot spirit regional, a atras însă cum era și logic, o atmosferă de infimă gândire românească, de foarte puțină coeziune națională, de neînsemnată activitate și propagandă în sensul necesitat de ideea de patrie și neam.

Cercetați anii dela Unire și până azi: în niciunul nu veți vedea un pas energic, o acțiune de interes național, o activitate merituosă, într'un larg cerc de desfășurare românească.

Luați societatea »Astra«: nu veți găsi la activul ei decât »aranjări« de baluri ultra-fastuoase, serbări de revelioane în decoruri himerice în care parfumi exotice își șopteau taine de un erotism revoltant.zeci de mil

de lei asvârliti cinic jocurilor de lumini, iată toată truda de afirmare a elementului românesc, a curentului cultural, a ideii de muncă pe tărâmul național.

La Buzău, în »Vechiul Regat« — citeam în ziare, societatea »Amicii Artei« duce o activitate culturală (nu e nevoie de cea națională) mai presus de orice laudă și comparație. Sub președinția unui farmacist, compusă din o secțiune artistică — al cărei conducător e »Căpitanul« Mitrofan, un excelent absolvent al Conservatorului — și alta muzicală, soc. »Amicii Artei« e formată din tot ce are mai ales din punct de vedere intelectual, populația orașului.

Și astfel, cu concursul marilor regisori ai Teatrului Național din Capitală, societatea dela Buzău, organizează în acest oraș lipsit de teatru, spectacole în afară de o critică ce s'ar cuveni unor diletanți.

Am luat la întâmplare acest exemplu, ce l'ași putea dubla și tripla ori când.

Cine ar fi în stare să dea însă verdictul, între expansiunea acestei splendide înălțări de armonii a afirmării culturale, acolo, unde, poate n'ar fi așa nevoie de aceste manifestări a șlefuirii inteligenței și spiritului românesc, și între această deplorabilă și condamnată lipsă de acțiune și atenție, a unor români ce nu știu decât plăcerea excitantă a unui jazz revoltant și nu cunosc decât spuma acelei beții de înfiorătoare și distractivă senzație, în detrimentul ori cărei nobile activități, necesitate de ideea unui imperios românism?

Privită sub acest aspect, cine ar putea să mai desprindă măreția punctelor enunțate sublim de acești profetizatori de purificare, de aceste propilee susținătoare a unor optimiste principii, și cărora le acordăm toată încrederea noastră? Căci Asociația »Infrățirea« are de scop:

a) Să aranjeze inițiativa particulară românească, cu activitatea cultural-națională a organelor și instituțiilor oficiale și să canalizeze energiile răslețe individuale și colective în scopul consolidării elementului românesc în părțile apusene ale țării.

E, în aceste mișcătoare cuvinte, tot noianul de indolențe ce a definit penibilul unei atmosfere de apăsătoare nesimțire românească.

Și enunțarea aceasta, oarecum febrilă, documentează întreaga stare de fapt a punctelor ce le-am desvoltat în rândurile de mai sus; căci, nu numai că »Infrățirea« preconizează »consolidarea elementului românesc« atât de înălțur și desbinat, dar, știind nucleul nenorocitei ignoranțe de sentimentale românești și intuiție națională, insistă asupra acestor triste realități când afirmă că va combate orice acțiune de negrire și slăbire a elementului românesc.

Iată de ce, constituirea asociației »Infrățirea«, ne face să eșim din cadrul rezervei de condamnare și să vestejim în limita adevărului, tot ce a contribuit la această grea atmosferă, la această tristă situație, nefastă puținței de afirmare și consolidare a elementului și spiritului național.

Increzători, optimiști, înflăcărați alături de aceste salutare principii, într'un moment când ideea națională trece prin așa grele încercări, promitem Asociației »Infrățirea« tot sprijinul și toată puterea noastră de propagandă.

Cerem un lucru conducătorilor: abnegație și desăvârșire în dogme! Căci n'am vrea să mai încercăm și de astă dată, durerea unei amare deziluzii... La Buzău, numărul membrilor societății este egal alcătuit din doamne ca și din bărbați; și muncesc egal — femeie și bărbat — pentru puțința de prosperare a culturii românești.

Nu știu, dacă la »Infrățirea« vom putea asista la o asemenea selectă solidarizare, la un așa de civilizată nivel. Probabil, unde unele doamne din societatea arădană, înțeleg nivelul de civilizație în sensul plajei și al tennis-ului, sau în ideea strâmtă a unei acustice, ce ne transmite într'o seară plăcută de vară, la o reuniune de radio, jazzul clocotitor al scenei dela Budapesta, unde debutează, sau a debutat încântătoarea Josephine Baker...

»E piatră grea începutul pe care și l-a fixat și rezultatele sunt socotite în timp lung«.

Fie, totuși, ca din această necesată dorință de mai bine pentru înălțarea și consolidarea unui românism ignorat, să i se rezerve Asociației »Infrățirea« laurii victoriei de cucerire și înflorire a spiritului românesc, laurii adevărați de vigoare națională, să i se rezerve ei de a fi scris, în aceste dubioase regiuni, epopeea de înălțare a neamului românesc.

P. Tomescu.

O lămurire și un răspuns.

Pentruca On. Domni, carl au participat în conferința administrativă ținută în ziua de 27 Iunie a. c. în Chișineu-Criș și On. cetitori a ziarului »Tribuna Nouă«, să nu rămână »conșternați« de cele relatate în această conferință de către D-l deputat Alexandru Lazar, cu privire la situația fostei școale confesionale din comuna Talpoș și publicată în Nr. 27 din 1 Iulie al ziarului »Tribuna Nouă« sub titlul »Conferință administrativă« semnat »Rap.« și ca nu cumva să fim considerați ca oameni de nimica, aceea căroră ni-sa încredințat conducerea acestei parohii, mă simt dator a răspunde și a lămurii chestiunea:

Nu corespunde adevărului, că localul servește și a fost închiriat ca local de cărciumă, ci adevărul este că o parte a localului a fost închiriat — prin licitație publică, — exclusiv pentru prăvălie, iar o parte a localului — ca fosta sală de învățământ scl. — a rămas în folosința parohiei, întrebându-l pentru scopuri culturale și anume: pentru Reuniunea de cântări Ort. rom. »Talpoșana« înființată deja, Casa culturală pe care avem de gând a o înființa și pentru hora tinerimii.

E drept, că localul pentru prăvălie, — în lipsa de reflectanți români, — contrar dorinței subsemnatului, s'a arădat unui jidan, pe care locuitorii comunei, ca fiind născut aici, îl cunosc ca o n cinstit.

Deci să se știe: Localul fostei școale conf. de aici, se folosește, în parte,

pentru scopuri culturale, în parte pentru prăvălie — fără cărciumă, — arădindu prin această și un frumuseț venit, pentru acoperirea cheltuielilor parohiei.

Acesta este adevărul.

Talpoș, la 6 Iulie 1928

Ștefan Fofiu
preot ort. rom.

Publicăm această lămurire și răspuns a părintelui Fofiu care s'a simțit obligat să facă destăinuirile de mai sus. În calitatea ce-l inspiră dreptul de apărător, ș'a deslănțuit gândurile în scris destinat opiniei publice chemată să-i aprecieze lămuririle date. Dacă, însă, conștiința îi dicta părintelui să facă spovedanliile ripostării, atunci, acele erau prinse în semnele regretului pentru soarta școlii confesionale ajunsă din instituție de cultură, otrava neamului. N'a făcut însă mărturisirile credinții de îndreptare, deci, involuntar s'a aruncat în nămolul depreciilor. Cum? A spus-o fără înconjur în scris talmăcind cu emfază de levit obosit că o parte s'a închiriat unui jidan cinstit, pentru venituri parohiei, iar cealaltă destinată culturii românești. Adecă, cultură românească în aproplerea prăvăliei jidanului cinstit, care rostogolește asupra ideii naționale calculele »gheșeftărilor«? Și lui aceste proceduri vrea părintele Fofiu să culeagă lămuririle biruinții culturale? Cu astfel de chei dorește dănsul să desene ușile valurilor de mân-

drie românească? Ori, trăinicia parohiei Talpoș se razimă pe prăvălia instalată în școla confesională dată cu arândă unul venit de colea? Dacă nu mă înșel, Hristos a zis: »Nu faceți casa Tatălui meu casă de schimb« Școala confesională a fost casa Dzeului neamului românesc, din care tendința materialistă a parohiei Talpoș a făcut podlu de înălțare unu puchinos, și hecatomba culturii românești. A luat părintele Fofiu biciul usturător să gonească tințanul cu miros de usturole? Nu! Pentru întreținerea parohiei s'a mărșinit la un simplu protest și a permis să se cânte în tăcerea distingerii melodia prăpădului nostru.

Părinte, Fofiu!

Dacă tăcea, filosof rămâneai. Așa cum te-ai prezentat, singur și-ai confecționat predica mormântării, prin faptul că ai schimbat în bani mărunți năzuințele culturale. Ai monopolizat credulitatea mulțimii și ai lăsat să se cânte din strunele voiajorului evreu profesionala lui priceasnă. Mai zică, apoi lumea, că nu suntem bunii creștini și că umbrele strămoșilor nu ne eclipsează conștiința.

Rap.

Logodnă. Drăgășa Domnișoară Viorica Mager și simpaticul domn Aurel Sirban cand. de adv. s'au logodit în 1 Iulie.

Sincerile noastre urări de bine!

* Nu e adevărat! Este jidanul și nu român! Astra a apărut în Chișineu-Criș, cu scopul de a veni în ajutorul școlii, a = corbel

O Personalitate.

E vorba de D-l Dr. I. Robu. Numele acesta atât de cunoscut oraşului nostru, este din nou obiectul de discuţie a tuturor. Acest intelectual al Aradului, de al cărui nume a fost legată gospodăria oraşului timp de aproape 7 ani,—cât timp a stat în fruntea Municipiului,—este din nou chemat să conducă deocamdată provizoriu, iar în curând, în urma viitoarelor alegeri, în mod definitiv lucrările de ordin administrativ a oraşului.

Ministerul de Interne, în sfârşit şi-a spus cuvântul. A disolvat vechiul consiliu, numind înlocuitor o comisie interimară sub preşedinţia D-lui Dr. I. Robu—după cum era de aşteptat.

Dr. I. ROBU.

Nu trebuie uitat, că acela care are meritul, şi care a depus tot interesul în doliuarea acestui consiliu, este D-l I. Georgescu Prefectul judeţului şi alt fel nu se putea pentru că D-nia sa în calitate de prefect şi reprezentantului politice locale, a trebuit să îndeplinească ceea ce s'a promis.

D-rul I. Robu, fiu de Moş, născut la Hălmagiu (Jud. Arad), şi-a făcut studiile secundare în Arad şi cele universitare în Cluj. Luptând pe front în timpul războiului mondial din 1917, e luat prizonier de armata rusească, de unde e eliberat şi se înscrie voluntar în armata română, eliberându-se la sfârşitul războiului cu gradul de căpitan, el este primul Primar român de după războiu şi stă în

fruntea Comunei aproape 7 ani: din Iulie 1919 până în August 1926, când guvernul averescan de atunci, îl debarcă şi aduce în locul aceluia care a luptat cu drag pentru binele obştească timp de atâţia ani,—tocmai când era nevoie ca limba română să fie introdusă în instituţia cea mai principală a oraşului, când avea nevoie să formeze funcţionarii necesari intereselor aditive, — pe un om de a-l cărui nume se leagă atâtea fapte urâte şi nedrepte, relateate de ziarul nostru în nenumărate rânduri.

Dar deocamdată lăsăm pe acest om, nici măcar să nu ne indispuem a-i pronunţa numele, va veni vremea în curând să-i judecăm faptele. Să ne ocupăm numai de acela care e chemat să reducă pe pragul înfloririi de altădată, starea generală a oraşului, aducându-i prinusul nostru de mulţumire, de felul cum a ştiut să împace şi să mulţumească pe toată lumea, indiferent de naţionalitate, precum şi vechilor săi consilieri, atât români cât şi maghiari, oamenii de cinste şi loialitate.

A număra faptele mari, desinteresate, ce le-a făcut, e de prisos, sunt prea cunoscute meritele-li sunt prea mari.

Acum când revine în fruntea oraşului va avea de depus o dublă muncă; căci pe lângă că va trebui să se ocupe de viitoarele îmbunătăţiri, trebuie să se ocupe şi de corijarea pe cât se va putea a aşa ziselor îmbunătăţiri a Primarului de până acum, — dându-le o nouă îndrumare. Dar nu ne îndoim de puterea de muncă a neobositului Dr. Robu, acest străjer neobosit al intereselor Comunei şi a noiei Comisii interimare, ce va ajuta pe noul Primar la noua sa operă.

Incheind, urăm D-lui Primar Dr. Robu şi preşoşilor săi colaboratori, spor şi puterea necesară ridicării prestigiului oraşului, atât de decăzut sub directiva de tristă memorie a Primarului, şi consilierilor comunali de până astăzi.

Lacrimi pe mormântul unui prieten.

Nu mai câteva zile, de când, în plâns şi lacrimi duloase, am astrucat sub gila românească încă un trup tânăr, dus prea timpuriu din mijlocul nostru.

Un visător al idealului românesc, cu nervii descinşi pentru luptă şi cu disciplină morală înmulţită în frământări, a plecat dintre noi, cu un cântec discret şi trist.

Marin Biţoană, structura trupeză şi sufletească a Jud. Romanai, aruncat încoaci de imboldul unei credinţe răscolitoare de energii, a căzut jertfa boalei primite din zelul funcţiunii.

Învăţător în aceste meleaguri desrobite, ca mulţi alţii purtători de lucrări naţionaliste, şi-a înţeles chemarea de îndrumător de suflete ca un apostol înpreşmuit de demnitate şi curaj. Aducând cu sine din ţinutul Olteniei valul idealismului intransigent, în conştiinţa sa, clocotea dragostea de Ţară şi voinţa fermă de a-l aduce serviciu credincios.

Pe unde îl ducea valul datorinţelor, se zugrăvia tabloul unui sbucium puritan şi se lasă dîra unei lumini înclinată neamului său. În svârcolirile tinereţii se înfiripa catechismul unirii sufleteşti şi se scurta un proces de patimi cari ne-au amărit zilele postbelice. Acum, părţica din funcţiunea organică a neamului nu mai este. Din doctrina dragostei de muncă a mai rămas numai amintiri dragi, în cari se scaldă filiaţa lui Marin Biţoană ca un val al trecutului.

A murit cu parola culturii româneşti pe buze. S'a jertfit pentru această idee care l-a purtat ca o stea magică, pentru a lăsa posterităţii îndemnuri de manifestări româneşti mai pronunţate, decum i-a hărăzit lui soartea să ajungă.

În lumea unde doarme liniştit. Pe mormântul său se va depune din când în când lacrimile unei soţii, trecută de vreme de vreme prin retorta încercării. Dumnezeu să-l odihnească.

Sărbătorirea unui om de bine.

Duminea 8 Iulie, prietenii de muncă şi de credinţă au sărbătorit cu un fast deosebit pe vrednicul meseriaş român, Iustin Olariu. Cel ce au stat alături de dânsul în zilele bune şi grele ale breslei meseriaşilor, s'au exprimat prin sentimente curate, dragostea ce şi-a câştigat-o acest român în lungul şir al anilor de muncă demnă de apreciere şi consideraţie. Dar vorbirile rostite, în cari s'au remarcat isbucnirea alipirii şi devotamentului, a făşnit la suprafaţă orândulala bine prinsă în cinste de Iustin Olariu.

Cei 40 de ani, cât a împlinit sărbătoritul în breasla sa, n'au fost destinaţi acaparării materiale, ci ridicării elementelor de valoare cari, să poarte cu mândrie şi cluste măestria cu care s'au cununat din imboldul sorţii.

E o poveste întreagă vieţa acestui român, poveste în care se concentrează şi tragedia mişcătoare, dar şi mândria românească. În val-vârtejului descinderii în viaţa socială, se derăpăna ca un fir tras din caerul sbuciumului, intransiganta în munca şi frământarea angajată în vâlmăşagul existenţei. În ziduri reci şi pline de amintirile fiorului jalnic al desrădăcinării, copilul com. Zărând purta sub tâmplele românismului său, prevederea împrejurarilor. Toate încercările şi toate metodele stingerii flacării dragostii de neam au rămas nepunctuoase în faţa vâjoseniei adusă de la ţară. E foarte explicabilă această atitudine lansată ca o pedagogie pentru cei mulţi cari îndrăsnesc şi tineri călătoresc pe corabia vremii în măestria desprinsă din

sufletul lui Iustin Olariu. Poveţele lui erau învăluite în conştiinţa limpede datorinţelor, iar aceste pluteau în valurile naţionalismului curat, fără şgomot de stradă şi fără inferbinţelile pumnilor strănşi.

Aşa a ştiut sărbătoritul să treacă prin scena crâncenă a vieţii grele apreciat de martirii breslei sale şi purtat în aprecieri de vraja românească care nu totdeauna au ştiut să înţeleagă catechismul cultului său strămoşesc.

Çopilul dascălului din Zărând, aş a înţeles să fie pentru rămânerea lui în mrejele intereselor noastre româneşti. Din desagii sărăciei dăcăleşti a cules nu numai pâinea vremurilor de restrişte ci şi patima lubirii de neam, căreia ia înclinat anii tinereţii lor şi cinstea tinereţilor. Iată pentru sărbătorirea lui a străns nu numai pe cel ce la îndrumat în cărările căştigului de pâine zilnică, ci pe toţi oamenii de bine înaintea cărora de mulţi ori s'a rostit calful său de muncă cinstită românească.

Fie pentru dânsul vorbirile rostite o mângăiere pentru tâmplele-i cărunte, iar pentru tineretul industriei o lecţie de urmat în instinctul năzuinţelor.

Au rostit cuvântări următorii membri ai societăţii româneşti: Dr. Mărcuţen senator, Ştefan Mateescu ing., Dr. Coţoiu adv., Ţabic comisar al industriei, Orădan dir. şc. de ucenici, cărora cu lacrimi în ochi li s'a răspuns de cătră cel sărbătorit care a cules din mulţimea prezenţilor cununa recunoştinţei. Rap.

INFORMAȚIUNI.

Alte nereguli ale faimosului Manta

Suntem informaţi că la vama Poştei Arad expeditorul Manta, a excrocat în ultimul timp pe mai mulţi comercianţi din Arad cu sume mari de bani, cari au făcut reclamaţii scrise bănt Parchetului cât şi şefului vămii, care plângeri le-a înaintat Ministerului de Finanţe. Nu înţelegem cum până în prezent nu s'au luat măsuri împotriva acestor indivi, cunoscut prin nenumăratele nereguli şi incoretitudini. Tot odată atragem atenţiunea D-lui Ministru de Finanţe cum şi D-lui Director General al Poştelor, a dispune să la sfârşit această toleranţă acoperită de oarecari persoane care au ştiut ce interes ar avea în aceste afaceri necurate. Vom reveni.

Publicaţiunile referitoare la licitaţiile pentru repararea preşurilor din jud. Arad, cu No. 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1736, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, şi 1764, apărute în ziarul nostru No. 28 din 8 Iulie a. c. a cărui dată de licitaţie era pe ziua de 28 Iulie a. c. se amână pe 30 Iulie 1928, iar publicaţiunea cu No. 1744, care era pe 24 August se amână pe data de 29 August 1928, aceasta în urma schimbării termenurilor de prefectura judeţului.

† Aflăm că după grele şi îndelungate suferinţe Aurora Pr. Popovici în etate de 68 ani şi-a dat sufletul în mânilor Creatorului, Sâmbătă 7 I. c. Rămăşiţele pământeşti, Duminea 8 I. c. au fost aşezate la locul de veşnică odihnă în cimitirul Eternitatea.

Săteanul Bulboacă Moise din comuna Curtici; venind la Arad cu trăsura a lăsat-o în stradă în faţa biroului D-lui Avocat Gherman din Bulboacă, Regele Ferdinand, unde avechestei de aranjat, după ce şi-a terminat treburile la eşire observă că trăsura nu se mai află locului ci dispăruse cu cei doi cai ce-l avea la ea. Imediat a adus cazul la cunoştinţa Prefecturii Poliţiei care a şi început cercetările.

Publicaţiune

Casa Învăţătorilor din Arad (Bulevard Gen. Drăgălina 32) publică licitaţiuni cu oferte închise pentru darea în întreprindere a lucrărilor de tâmplar, zidărie şi zugrav, care se va ţine Sâmbătă, 2 Iulie a. c. ora 10 a. m. în biroul direcţiunii.

Diferitele devize se pot consulta în fiecare zi înainte de masă în biroul direcţiunii.

Arad, 20 Iunie 1928.

No. 534

Direcţiunea.

Concurs

Primăria comunei Wiesenhal publică concurs pentru complectarea postului de impegat la primăria Wiesenhal jud. Arad.

Retribuţiunile sunt cele provăzute în buget.

Concurenţii vor înainta cererile acestei primării cu actele recerurii până în ziua de 1 August 1928.

notar.
Suctu

Nr. 540